

ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

I МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Декан I медичного факультету ЗДМУ

доц. В. М. Компанієць

2021 р.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(КУРС ЗА ВИБОРОМ)**

**ОСНОВИ ПРОФІЛАКТИКИ ТЮТЮНОПАЛІННЯ, АЛКОГОЛІЗМУ,
ТОКСИКОМАНІЇ ТА НАРКОМАНІЇ**

підготовки магістра медицини
галузі знань 22 Охорона здоров'я
спеціальності 222 «Медицина»
кваліфікації професійної «Лікар»

РОЗГЛЯНУТО на засіданні на засіданні Студентської Ради Протокол № 01/06 від «01» __06__ 2021	РОЗГЛЯНУТО на засіданні Спільної Вченої Ради медичних факультету Протокол № 9 від «01» __06__ 2021
--	--

Запоріжжя – 2021

1. Загальна інформація про викладача

Викладач: к.мед.н., доцент Столяренко А. М.

e-mail: anstolyarenko@gmail.com

Викладач: PhD, асистент Городокін А. Д.

e-mail: antongorodokin@gmail.com

Викладач: к.псих.н., асистент Дьома І. С.

e-mail: innadema@gmail.com

Викладач: асистент Григорян А. З.

e-mail: grigor77@ukr.net

Контактна інформація:

Адреса: вул. Седова 31 "Комунальний заклад з надання психіатричної допомоги" ЗОР,
3 поверх

2. Назва навчальної дисципліни і кількість кредитів:

Курс складається з одного змістовного модуля та підлягає самостійному опануванню
тем в обсязі 90 годин (3 кредити ECTS).

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 5-го та 6-го семестрів на 4 курсі навчання, кафедра психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології, наркології та сексології Запорізького державного медичного університету.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: анатомія, фізіологія, гістологія, мікробіологія, патологічна анатомія, патологічна фізіологія, фармакологія, психіатрія.

Постреквізити: неврологія, інфекційні хвороби, епідеміологія, онкологія.

5. Характеристика навчальної дисципліни «Основи профілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії»:

Онлайн курс «Основи профілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії» складена для самостійної підготовки студентів IV курсу медичного факультету відповідно до стандарту другого (магістерського) рівня вищої освіти України, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 222 «Медицина».

5.1. Призначення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність магістра за вимогами стандарту ІК.

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру, у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Загальні компетентності (ЗК) за вимогами стандарту:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність планувати та брати відповідальність за особисте навчання впродовж всієї професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність застосовувати знання у практичній професійній діяльності як в стандартних, так і в нестандартних ситуаціях.

ЗК 4. Знання і розуміння предметної галузі та професійної діяльності. Знати та розуміти всі компоненти освітньої програми, її будову, основні концепції базових понять, що лежать в основі майбутньої професії.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. Здатність до застосування набутих знань в нестандартних, незвичних умовах реального життя та практичної професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Здатність приймати рішення на основі логічних аргументів і перевірених фактів та брати на себе відповідальність за можливі наслідки.

ЗК 7. Здатність працювати в команді. Здатність працювати результативно як частина студентської групи та команди фахівців, використовуючи навички вирішення ситуаційних задач.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії. Здатність спілкуватися є простими та вразливими людьми, не фахівцями своєї галузі, довести до них та коректно пояснити складну професійну інформацію.

ЗК 9. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами. Здатність вільно та грамотно спілкуватися українською та англійською мовами як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології. Здатність використовувати сучасне програмне забезпечення загального та спеціального призначення у процесі опрацювання медикобіологічних даних.

ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Здатність здійснювати пошук інформації, її визначення і опрацювання, управління і аналіз, створення і розповсюдження у своїй професійній сфері.

ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. Здатність чітко формулювати завдання у відповідності до предметної області професійної діяльності, суворо та наполегливо дотримуватись взятих обов'язків.

ЗК 13. Здатність усвідомлювати рівні можливості, гендерні проблеми, цінувати і поважати різноманітність та мультикультурність. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, визначати, поважати та керуватися у своїй діяльності принципами етики та деонтології.

ЗК 14. Здатність діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства. Здатність дотримуватись цінностей суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Після вивчення дисципліни студент здобуде такі фахові (спеціальні, предметні) компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1. Здатність до комунікації, збору медичної інформації про пацієнта, клінічного обстеження пацієнта і аналізу клінічних даних.

ФК 2. Здатність визначати необхідний перелік лабораторних та інструментальних досліджень та інтерпретувати результати.

ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК 4. Здатність визначати раціональний режим праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК 5. Здатність визначати характер харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань, організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду за пацієнтами.

ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів. 12

ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної діагностики.

ФК 9. Здатність до проведення лікувальноевакуаційних заходів.

ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК 12. Здатність до визначення тактики ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду, проведення консультацій з питань планування сім'ї та підбору метода контрацепції.

ФК 13. Здатність до проведення санітарногігієнічних та профілактичних заходів.

ФК 14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.

ФК 15. Здатність до проведення експертизи працездатності.

ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

ФК 17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

ФК 18. Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів.

ФК 19. Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг.

ФК 20. Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації.

ФК 21. Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотич- 13 них питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 22. Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

ФК 23. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.

ФК 24. Здатність дотримуватись етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ФК 25. Здатність дотримуватись професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

ФК 26. Здатність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

5.2. Мета вивчення навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи профілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії» є вивчення студентами основних закономірностей адиктивної поведінки, у контексті широкого кола культурних, економічних, соціальних, медичних, педагогічних чинників, а також засвоєння методів профілактики залежностей серед пацієнтів. Задля цього студенти мають знати основні етапи розвитку адиктології, розуміти міждисциплінарні зв'язки з іншими клінічними дисциплінами; мати явлення, що адиктологія вивчає такі види залежностей, як: хімічні – наркотична залежність (включно з токсикоманією), алкогольна і тютюнова залежність; нехімічні – комп'ютерні, ігрові, трудові залежності; маловідомі харчові, сексуальні залежності тощо. Студенти повинні знати закономірності розвитку хімічних адикцій, залежно від психоактивної речовини, що її викликає; знати та вміти ефективно використовувати набір клінічного та параклінічного діагностичного інструментарію встановлення та диференційної діагностики станів наркотичного сп'яніння. Важливим є вміння використовувати знання з етіології та патогенезу адикцій з метою профілактики цих станів серед пацієнтів.

5.3 Завдання вивчення дисципліни «Основи профілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії»

По завершенню вивчення дисципліни студент має:

знати: основні закономірності формування адиктивної поведінки;

основні види адикцій;

основні методи діагностики, лікування та профілактики адикцій.

вміти: провести збір анамнезу;

провести психологічну діагностику особистості хворого та структурний аналіз психічного розладу;

застосувати психотерапевтичні техніки з метою профілактики адиктивної поведінки.

здатні продемонструвати: володіння базовими психотерапевтичними навичками профілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії;

самостійно вирішувати: тактику та стратегію лікувальної допомоги пацієнту із урахуванням стадії та перебігу адикції із дотриманням правил професійної етики та деонтології, конфіденційності; діяти професійно відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення України; методику навчання пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм та неповносправності, здоровому способу життя; шляхи пошуку постійного покращення якості лікувальних послуг.

5.4. Зміст навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з 1 змістового модулю:

Тема 1. Уявлення про адиктологію. Нехімічні види залежностей.

Загальні питання наркології.. Сучасний стан наркології як прикладної науки. Медико-соціальні аспекти зловживання хімічними речовинами. Сучасні погляди щодо формування патологічної залежності від психоактивних речовин, роль біологічного та психологічного. Медичний, соціальний та юридичний критерії поняття наркоманія. Нехімічні види залежності. Класифікація нехімічних видів залежності.

Тема 2 . Проблема зловживання ПАР у практиці сімейного лікаря. Рання діагностика, клініка. Клінічна характеристика залежностей в цілому (клініка, симптоми, синдроми, стадії, перебіг, діагностика, медикаментозне і немедикаментозне лікування, реабілітація). Перебіг наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, ускладнення. Особливості формування залежності у дитячому і ранньому підлітковому, середньому та похилому віці.

Тема 3. Актуальні питання алкогольної залежності. Клініка, лікування.

Епідеміологічно значущі види залежностей. Мішені та рівні психолого-психотерапевтичної дії у комплексній терапії наркологічних хвороб. Принципи психолого-психотерапевтичної лікувальної та реабілітаційної роботи з наркозалежними особами. Значення та організація роботи із співзалежними, як чинник комплексної терапії залежних станів.

Тема 4. Профілактика та лікування тютюнопаління .

Сучасні методи фармакотерапії, психотерапії, реабілітації та профілактики хімічних залежностей.

5.5 План вивчення навчальної дисципліни

№	Назва теми	Форма організації навчання та кількість годин		
		Практичні заняття	Лекції	Самостійна робота
1	Уявлення про адиктологію. Нехімічні види залежностей	5	0	20
2	Проблема зловживання ПАР у практиці сімейного лікаря.	5	0	20
3	Актуальні питання алкогольної залежності. Клініка, лікування.	5	0	20
4	Профілактика та лікування тютюнопаління. Залік	5	0	10
	РАЗОМ	20	0	70

6. Самостійна робота студента

Підготовка до практичних занять (теоретична підготовка, опрацювання практичних

навичок) складає 70 годин.

1) .

7. Список літератури

7.1. Обов'язкова література:

1. Психіатрія і наркологія : підруч. / В. Л. Гавенко [та ін.] ; за ред.: В. Л. Гавенка, В. С. Бітенського ; рец.: А. М. Скрипніков, С. Є. Козакова. - 2-е вид., переробл. и доп. - К. : ВСВ Медицина, 2015. - 512 с.
2. Психіатрія і наркологія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / Г. Т. Сонник [та ін.] ; за ред. О. К. Напресенка ; рец.: В. Д. Мішієв, О. Г. Сиропятов. - К. : ВСВ Медицина, 2015. - 424 с.
3. Кришталь Є. В. Сексопатологія : підручник / Є. В. Кришталь, Б. М. Ворнік ; рец.: О. К. Напресенко, М. Д. Кібрик, І. І. Горпинченко. - К. : Медицина, 2014. - 544 с.
4. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III–IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напресенко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напресенка. – 3-є вид., випр. . – К. : ВСВ «Медицина», 2017. – 424 с.

7.2. Додаткова література:

1. Дитяча психіатрія : підручник / Г. М. Кожина, В. Д. Мішієв, В. І. Коростій [та ін.] ; за ред. : Г. М. Кожиної, В. Д. Мішієва. – К. : Медицина, 2014. – 375 с.
2. Медсестринство в психіатрії і наркології: підручник (ВНЗ I—III р. а.) / І.І. Погорєлов, С.Ю. Сезін. – 3-є вид., випр. – К. : Медицина, 2018. – 352 с.
3. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: навчальний посібник / Г.М. Кожина, Н.О. Марута, Л.М. Юр'єва та ін. – К. : Медицина, 2019. – 344 с.
4. American Psychiatric Association (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Fifth ed.). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing. pp. 5–25. ISBN 978-0-89042-555-8.
5. Kaplan & Sadock's Synopsis Of Psychiatry. Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry: 11th ed. Wolters Kluwer. 2015
6. Schatzberg AF, DeBattista C. Manual of Clinical Psychopharmacology. 8th ed. Washington DC: American Psychiatric Publishing Inc; 2015

8. Контроль і оцінка результатів навчання

8.1 Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: тестування та бліц-опитування; розв'язування ситуаційних задач; поточний, підсумковий контроль.

Оцінка за практику визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки за диференційний залік (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами диференційного заліку – 80 балів (40%).

ОЦІНКУ **“ВІДМІННО”** отримує студент, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому студент не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ **“ДОБРЕ”** отримує студент, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ **“ЗАДОВІЛЬНО”** отримує студент, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ **“НЕЗАДОВІЛЬНО”** отримує студент, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навики.

Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною п'ятибальною системою незалежно від кількості занять в розділі. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Індивідуальна робота студентів оцінюється за кожен вид роботи з урахуванням якості її виконання. До 110 максимальних балів можуть додаватися бали за індивідуальну роботу (СНТ, публікації та ін.) – не більше **10 балів**. Конкретна кількість балів за індивідуальну роботу визначається і залежить від рівня, на якому вона виконана (кафедральний, університетський, регіональний, або державний тощо). Заохочувальні бали за рішенням Вченої ради факультету додають до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ЗВО МОЗ України та інше.

Оцінка з дисциплін, формою підсумкового контролю яких є залік, базується виключно на результатах оцінювання поточної діяльності та виражається за двобальною шкалою: **«зараховано»** або **«не зараховано»**. Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність не менше 110 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни незараховано виставляється студентам, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Студенти мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

10. Політика навчальної дисципліни

Політика дисципліни полягає у дотриманні Етичного Кодексу, укладеного університетською спільнотою, в якому визначено основні моральні принципи (Кодекс корпоративної етики ЗДМУ представлений на сайті <http://zsmu.edu.ua>)

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилаання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.
- поточний контроль передбачає 100 % опитування студентів групи на практичному занятті з обов'язковим оцінюванням всіх складових елементів заняття – тестового контролю, усного опитування, вирішення ситуаційних задач, опису препаратів, рентгенограм, тощо. За кожний етап заняття студент отримує оцінку «5-4-3-2», із яких викладач визначає середню арифметичну оцінку, яку переводять у бали згідно розподілу, який проведено кафедрою на початку вивчення дисципліни. Якщо під час визначення балів за

заняття середня арифметична оцінка становить «2», то це відповідає 0 кількості балів. Студент має право покращити свої знання з теми, якщо він отримав загальну оцінку «2» впродовж наступного навчального заняття, під час поточного контролю (без отримання балів).

- студент має право пропустити до 25% занять та лекцій (за годинами). Пропуски занять відпрацьовують шляхом підготовки відповіді з оцінюванням. Пропущені лекції відпрацьовують шляхом написання реферату. Якщо студент пропустив більше 25% навчальних занять разом із лекціями (за годинами), то це потребує повторного вивчення дисципліни.